

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Uhlíře, soudkyně Kateřiny Šimáčkové a soudce Tomáše Lichovníka (soudce zpravodaje) ve věci ústavních stížností 1) **DELTA PEKÁRNY a. s.**, se sídlem v Brně, Bohunická 24/519, 2) **OK REST a. s.**, se sídlem v Brně, Bohunická 24/519, zastoupených JUDr. Pavlem Dejlem, LL.M., Ph.D., advokátem se sídlem Jungmannova 24, 110 00 Praha 1, a 3) **PENAM a. s.**, se sídlem Cejl 38, 602 00 Brno, zastoupené JUDr. Sylvií Sobolovou, Ph.D., advokátkou se sídlem Jungmannova 24, 110 00 Praha 1, **proti rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 69/2012-240 ze dne 16. 12. 2013, rozsudku Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 71/2012-831 ze dne 20. 9. 2012 a rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 7/2011-619 ze dne 29. 3. 2012**, za účasti Nejvyššího správního soudu a Krajského soudu v Brně jako účastníků řízení a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže jako vedlejšího účastníka řízení, t a k t o:

I. Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 7/2011-619 ze dne 29. 3. 2012 a č. j. 5 Afs 69/2012-240 ze dne 16. 12. 2013 a rozsudkem Krajského soudu v Brně č. j. 62 Af 71/2012-831 ze dne 20. 9. 2012 bylo porušeno právo stěžovatelek na respektování soukromého a rodinného života chráněné čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Tyto rozsudky se ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Včasnými ústavními stížnostmi, které i v ostatním splňují podmínky stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelky domáhají zrušení v záhlaví uvedených soudních rozhodnutí, a to zejména pro porušení čl. 1, čl. 2 odst. 2, čl. 3, čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 2 a 6 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“).

2. Úvodem je třeba předeslat, že původně se stěžovatelky domáhaly kasace napadených soudních rozhodnutí každá po dvou samostatných ústavních stížnostech. Usnesením Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 4397/12 ze dne 15. 4. 2014 byly všechny ústavní stížnosti spojeny ke společnému řízení, vedenému nadále pod sp. zn. IV. ÚS 4397/12, a to s odůvodněním, že všechny vyjmenované ústavní stížnosti týchž účastníků (navíc zastoupených advokáty z jedné advokátní kanceláře) směřují proti totožným rozhodnutím správních soudů, přičemž jedinou odlišností je, že ústavní stížnost třetí stěžovatelky, evidovaná pod sp. zn. I. ÚS 752/14, nenavrhuje, oproti ústavním stížnostem evidovaným pod sp. zn. III. ÚS 596/14 a IV. ÚS 606/14, zrušit výrok V.

rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013, č. j. 5 Afs 69/2012-240, který řeší otázku náhrady nákladů řízení o kasační stížnosti a nedotýká se třetí stěžovatelky.

II.

II.a

3. Ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. IV. ÚS 4397/12, se první stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví označeného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, jakož i zrušení výroků II., III. a IV. v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně.

4. První stěžovatelka nejprve argumentovala ve prospěch přípustnosti ústavní stížnosti v části směřující proti kasačnímu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, jímž bylo původní rozhodnutí Krajského soudu v Brně ve věci zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení. První stěžovatelka uvedla, že byla-li by její ústavní stížnost proti ostatním rozhodnutím úspěšná, Krajský soud v Brně by byl i nadále vázán protiústavními právními názory vyslovenými v původním kasačním rozsudku Nejvyššího správního soudu, což první stěžovatelka z hlediska práva na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny označila za zcela nepřijatelný procesní stav, přičemž poukázala na judikaturu Ústavního soudu, z níž dle jejího názoru plyne možnost dosáhnout zrušení i kasačního rozhodnutí vydaného v předmětném soudním řízení.

5. Co do merita věci první stěžovatelka namítla, že Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „Úřad“) dovodil protiprávní jednání stěžovatelky na základě pouhých spekulací a nepodložených dohadů, aniž by své závěry podložil jakýmkoliv důkazy prokazujícími spáchání předmětného správního deliktu stěžovatelkou. Tím, že Krajský soud v Brně a Nejvyšší správní soud takové rozhodování Úřadu aprobovaly, zasáhly významně do jejich ústavně zaručených práv. První stěžovatelka konkrétně namítla, že v rozhodnutí Úřadu absentují všechny znaky skutkové podstaty deliktu jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě, jak je vymezen v zákoně č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže). Dle jejího názoru nebyl především prokázán a) kvalifikovaný kontakt mezi soutěžiteli. Úřad takové kontakty neprokázal, neuvedl, co bylo jejich obsahem, resp. k výměně jakých informací zde mělo dojít, ani z čeho dovodil, že k těmto neprokázaným kontaktům došlo nejpozději dne 18. 9. 2003. Dále nebyl prokázán b) projev koordinace na trhu a příčinná souvislost, kdy Úřad závěr o spáchání správního deliktu postavil výlučně na základě skutečnosti, že odeslala oznámení o zvýšení cen (stejně jako řada dalších soutěžitelů) ve stejný den jako OK REST a PENAM, že v tomto oznámení uvedla (opět stejně jako řada dalších soutěžitelů) shodné důvody pro zvýšení cen jako OK REST a PENAM a že v tomto oznámení údajně uvedla, že pokud nebude jejímu návrhu na zvýšení cen vyhověno, bude nucena dodávky svého zboží ukončit, což však není pravda, jak dle první stěžovatelky výmluvně dosvědčuje samotný text předmětného oznámení. Konečně nebyl prokázán c) vliv jednání ve vzájemné shodě na hospodářskou soutěž, když Úřad neprokázal, že by jakékoliv potenciální (neprokázané) kontakty stěžovatelky s jinými soutěžiteli mohly mít skutečně negativní vliv na hospodářskou soutěž na relevantním trhu a že by se ceny pečiva byly vyvíjely při absenci této (neprokázané) dohody v rozhodné době jinak.

6. První stěžovatelka dále uvedla, že její jednání nemohlo mít ani potenciálně jakýkoliv protisoutěžní efekt již vzhledem k tomu, že bylo vedeno objektivní situací na relevantních trzích a že se jednalo o jednání ryze racionální a logické, navíc srovnatelné s jednáním většiny soutěžitelů podnikajících v rozhodné době na relevantním trhu. První stěžovatelka v této souvislosti vyzdvihla, že byla usvědčena, spolu s ostatními stěžovatelkami, z deliktu na základě zcela nepostačujících důkazů, a tím i v příkrém rozporu se zásadou *in dubio pro reo*.

7. První stěžovatelka dále namítla nezákonnost místních šetření provedených Úřadem za účelem shromáždění důkazů o údajném sladěném postupu všech stěžovatelek, když tato byla provedena bez předchozího souhlasu nezávislého soudu. Rozsah místních šetření nebyl předem Úřadem nijak vymezen, a stěžovatelce ani ostatním účastníkům řízení nebyly ze strany Úřadu sděleny žádné okolnosti, které by svědčily o existenci důvodného podezření ze spáchání správního deliktu. S odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva i Ústavního soudu první stěžovatelka uvedla, že nezávislým a nestranným orgánem, který jako jediný může rozhodovat o vydání příkazu k prohlídce obydlí či jiných prostor (tj. i prohlídce prostor užívaných právnickou osobou k podnikání) tak, aby byly naplněny maximy plynoucí z ústavního pořádku České republiky a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“), je pouze takový orgán, jehož členové disponují nezávislostí a nestranností při svém rozhodování, čemuž Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a toliko jím prováděná místní šetření nemůže dostát. První stěžovatelka tak v této souvislosti namítla procesní nepoužitelnost důkazů nashromážděných v souvislosti s provedenými místními šetřeními.

8. První stěžovatelka dále správním soudům vytkla porušení práva na zohlednění pozdější příznivější právní úpravy, když Krajský soud v Brně se s touto námitkou ve svém rozsudku vůbec nevypořádal. Nejvyšší správní soud k této námitce uvedl, že v posuzované věci se pozdější právní úprava mohla projevit nejvýše v tom, že by Úřad nezohlednil čl. 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003, kdyby postihoval žalobce za jednání, které by nebylo kartelovou dohodou při aplikaci tehdejšího čl. 81 Smlouvy ES. Dle názoru první stěžovatelky je tento vývod nepodložený, poněvadž z rozhodnutí předsedy nevyplývá, že by se Úřad v rámci posouzení jednání stěžovatelky aplikací čl. 3 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 jakkoli zabýval. Naopak zde dle ní výslovně uvedl, že vstup České republiky do Evropských společenství nezavdává důvod vést dané řízení podle komunitárního soutěžního práva. Z komunitární judikaturní praxe přitom jednoznačně vyplývá, že by jednání stěžovatelky posuzované v předmětném řízení nebylo podle čl. 81 Smlouvy o ES postižitelné.

9. V dalším se první stěžovatelka soustředila na námitku týkající se zásahu do práva na rovné zacházení, kdy Krajský soud v Brně konstatoval, že skutkové okolnosti v předmětné věci nejsou totožné se skutkovými okolnostmi posuzovanými Úřadem v jiných obdobných věcech. Dle názoru první stěžovatelky soud popsal pouze dvě rozhodnutí, přičemž jiná zcela a neodůvodněně pominul. I u rozhodnutí, která krajský soud popsal, dle jejího mínění, vyzdvihl toliko dílčí odlišnosti, ale současně bezdůvodně odhlédl od řady podobností s projednávanou věcí. Podle názoru první stěžovatelky z toho zřetelně plyne, že vůči ní bylo postupováno diskriminačně, resp. mnohem přísněji, než se soutěžiteli v jiných, skutkově obdobných, věcech, čímž bylo zasaženo její právo na předvídatelnost rozhodování a na rovné zacházení dle čl. 1 ve spojení s čl. 36 Listiny.

10. První stěžovatelka dále namítla, že bylo zasaženo i její právo na spravedlivý proces, konkrétně právo na dvojinstančnost rozhodování před Úřadem jako součást práva na spravedlivý proces, když teprve v rozhodnutí předsedy rozšířil Úřad posuzované jednání o dobu od 18. 9. 2003 do 26. 9. 2003. Krajský soud pak dle jejího názoru nesprávně dovodil, že Úřad takto změnil pouze délku trvání jím posuzovaného deliktu a že tato změna neměla na práva stěžovatelky podstatný vliv. Dle ní však přehlédl, že Úřad ve skutečnosti nezměnil pouze dobu, kdy k jím vymezenému závadnému jednání mělo docházet, ale že jím učiněná změna souvisela se změnou celé koncepce jednání, které považoval za deliktní. V rozhodnutí předsedy Úřadu je totiž jako protiprávní posouzeno i jednání předcházející realizaci zvýšení cen, tj. jednání, které do té doby za protiprávní Úřad vůbec nepovažoval. Jestliže Úřad původně nepovažoval jednání stěžovatelky před 26. 9. 2003 za deliktní a až do doby rozhodnutí předsedy posuzoval pouze její jednání po 26. 9. 2003, nemohla se stěžovatelka v průběhu celého správního řízení ke svému jednání před 26. 9. 2003 relevantně vyjadřovat. Jestliže dospěl předseda Úřadu až v rozkladovém rozhodnutí k závěru, že orgán prvního stupně určil skutek ve výroku svého rozhodnutí nesprávně, měl prvostupňové rozhodnutí zrušit a věc vrátit správnímu orgánu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. První stěžovatelka konečně též namítla, že Úřad posoudil jednání stěžovatelek ve výroku rozhodnutí předsedy jako tzv. *hard-core* kartel, tedy jako jedno z nejzávažnějších porušení hospodářské soutěže, které směřuje k dohodě o přímém nebo nepřímém určení cen. V odůvodnění rozkladového rozhodnutí však jednání stěžovatelky nebylo vždy takto kvalifikováno, když je na některých místech předseda označil pouze za jednání, které mělo směřovat toliko k dosažení zvýšení cen, tedy nikoliv k určení cen jako takových.

12. Všechny výše uvedené argumenty první stěžovatelka v dané ústavní stížnosti velmi podrobně rozvedla. Závěrem navrhla, aby Ústavní soud vyslovil porušení jejich ústavně zaručených práv a aby napadená soudní rozhodnutí zrušil.

13. Ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. III. ÚS 596/14, první stěžovatelka napadla, krom rozhodnutí napadených předchozí ústavní stížností, též výroky I., III. a V. v záhlaví citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013. V odůvodnění k tomu uvedla, že kasační stížnost proti výrokům II., III. a IV. rozsudku krajského soudu pokládala za nepřipustnou s ohledem na ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), podle kterého je kasační stížnost nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem. I přesto první stěžovatelka dle svých slov z opatrnosti kasační stížnost proti rozsudku krajského soudu podala, nicméně jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013, byla tato její kasační stížnost podle jejího očekávání skutečně s odkazem na § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. odmítnuta. První stěžovatelka proto navrhla spojit obě ústavní stížnosti ke společnému řízení. Jinak její argumentace zůstala zcela identická jako v její předchozí ústavní stížnosti.

II.b

14. Ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. IV. ÚS 4408/12, se druhá stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví označeného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, jakož i zrušení výroků II., III. a IV. v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně. Argumentace obsažená v této ústavní stížnosti je prakticky zcela shodná s argumentací první stěžovatelky v jejích ústavních stížnostech (odlišnosti se podávají v dílčích podrobnostech, pokud jde o tvrzený deficit usvědčujících důkazů), a proto lze co do rekapitulace stížních námitek druhé stěžovatelky odkázat na argumenty předestřené první stěžovatelkou.

15. Ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. IV. ÚS 606/14, druhá stěžovatelka napadla, krom rozhodnutí napadených její předchozí ústavní stížností, též výroky I., III. a V. v záhlaví citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013, jinak zůstala její argumentace totožná.

II.c

16. Ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. I. ÚS 4411/12, se třetí stěžovatelka domáhala zrušení v záhlaví označeného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, jakož i zrušení výroků II., III. a IV. v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně. Argumentace obsažená v této ústavní stížnosti je opět - co do svých nosných důvodů - shodná s argumentací první, resp. druhé stěžovatelky obsaženou v jejich ústavních stížnostech, a proto lze co do rekapitulace stížních námitek třetí stěžovatelky odkázat na výhrady předestřené první a druhou stěžovatelkou.

17. Konečně pak ústavní stížností, zaevidovanou pod sp. zn. IV. ÚS 606/14, třetí stěžovatelka napadla, krom rozhodnutí napadených její předchozí ústavní stížností, též výroky I a III v záhlaví citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013, jinak zůstala její argumentace totožná.

II.d

18. Všechny stěžovatelky podáními ze dne 8. 10. 2014 a 18. 11. 2014 doplnily své ústavní stížnosti o argumentaci vztahující se k rozsudku Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“ či „Soud“) Delta Pekárny, a. s. proti České republice ze dne 2. 10. 2014, č. stížnosti 97/11, v němž Evropský soud pro lidská práva dle nich shledal, že šetření Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v obchodních prostorech první stěžovatelky vedlo k porušení jejího práva na respektování obydlí a korespondence zakotveného v čl. 8 Úmluvy. Stěžovatelky v této souvislosti uvedly, že nezákonnost místního šetření provedených u první stěžovatelky, a tím i nezákonnost šetření provedených u dalších stěžovatelek, měla za následek i nezákonnost důkazů, které byly v jejich rámci Úřadem získány a následně využity v řízení vedeném se stěžovatelkami. Konstatoval-li pak sám ESLP, že byla místní šetření provedená Úřadem podle § 21 odst. 4 zákona o ochraně hospodářské soutěže v rozporu s čl. 8 Úmluvy, jedná se o zásadní vadu řízení, která činí veškeré důkazy získané v rámci takto provedených místních šetření nepoužitelnými. Dle stěžovatelek je zřejmé, že spáchání správního deliktu stěžovatelkou a uložení mnohamilionové pokuty bylo postaveno prakticky výlučně na důkazech získaných v průběhu místních šetření provedených u stěžovatelky.

19. Stěžovatelky v této souvislosti odkázaly na ustálenou judikaturu Ústavního soudu (příkladmo uvedly rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2003, sp. zn. III. ÚS 23/2000), dle které opírá-li se závěr o vině o zmíněné nezákonné důkazy, jakožto o důkazy nikoliv jen podpůrné, vedlejší, znamená jejich nezákonnost i nespravedlivost procesu, tudíž i jeho neústavnost. Protiústavností byly dle stěžovatelek stíženy i následné rozsudky správních soudů, které uvedené pochybení Úřadu nenapravily a jím vydaná správní rozhodnutí jako správná aprobovaly. Vzhledem k tomu, že závěry Úřadu nemohly obstát ani na základě všech v řízení provedených důkazů, nemohou tím spíše obstát bez použití valné většiny z nich, tedy těch, které byly získány nezákonně. Vyslovením viny stěžovatelek prakticky výlučně na základě nezákonně získaných důkazů a následným soudním aprobováním tohoto nezákonného postupu Úřad a soudy přezkoumávající jeho rozhodnutí dle jejich názoru zasáhly zásadním způsobem do jejich ústavně zaručených práv, a rozhodnutí napadená ústavními stížnostmi tedy nemohou vůbec obstát.

III.

20. Ústavní soud si k projednání věci vyžádal spis Krajského soudu v Brně vedený pod sp. zn. 62 Af 71/2012, z něhož zjistil následující skutečnosti.

21. Stěžovatelky se správní žalobou, podanou ke Krajskému soudu v Brně, domáhaly zrušení rozkladového rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 2. 2. 2009, č. j. ÚOHS-R 20, 21, 22/2004-1249/2009/310/ADr. Tímto rozhodnutím bylo změněno prvostupňové rozhodnutí Úřadu ze dne 19. 3. 2004, č. j. S 233/03-2050/04-ORP, tak, že deklarovalo u všech stěžovatelek porušení zákazu jednání ve vzájemné shodě při určování cen čerstvého běžného pečiva, chleba a čerstvého cukrářského pečiva stanoveného v ustanovení § 3 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona o ochraně hospodářské soutěže, v rozhodném znění. Dále deklarovalo u druhé a třetí stěžovatelky i porušení zákazu jednání ve vzájemné shodě při určování cen trvanlivého sladkého pečiva, to vše v období od 18. 9. 2003 do 12. 11. 2003. Dále bylo rozkladovým rozhodnutím předsedy Úřadu změněno taktéž prvostupňové rozhodnutí Úřadu ze dne 18. 7. 2005, č. j. S 233/03-4350/05-OOHS, a to tak, že ve smyslu § 22 odst. 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže byla stanovena pokuta první stěžovatelce ve výši 24 800 000 Kč, druhé stěžovatelce ve výši 14 800 000 Kč a třetí stěžovatelce ve výši 13 200 000 Kč.

22. Napadeným rozsudkem Krajský soud v Brně zrušil uvedené rozkladové rozhodnutí předsedy Úřadu v části týkající se porušení zákazu jednání ve vzájemné shodě při určování cen trvanlivého sladkého pečiva a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve zbytku žaloby stěžovatelek zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Krajský soud takto rozhodl znovu poté, co byl jeho původní rozsudek ze dne 21. 10. 2010, č. j. 62 Ca 16/2009-375, zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, č. j. 5 Afs 7/2011-619. Důvodem kasace předcházejícího soudního rozhodnutí byl nesouhlas kasačního soudu s posouzením rozhodného období dle ustanovení § 22 odst. 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže Úřadem a se závěry, které v tomto smyslu učinil krajský soud (zda je pro správní orgán při výpočtu pokuty určující účetní období před vydáním rozhodnutí v prvním stupni, anebo naopak před vydáním pravomocného rozhodnutí ve věci).

23. Rozsudek krajského soudu napadly všechny stěžovatelky včasnými kasačními stížnostmi, které Nejvyšší správní soud vpředu citovaným rozsudkem ze dne 16. 12. 2013 jako nepřípustné odmítl, a to s odkazem na ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., podle něhož je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno kasačním soudem, což neplatí jen tehdy, je-li jako kasační důvod uplatněna námitka, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu; k takové situaci ovšem dle Nejvyššího správního soudu nedošlo. Nejvyšší správní soud současně rozhodl též o kasační stížnosti podané Úřadem tak, že ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

IV.

IV.a

24. Nejvyšší správní soud se jako účastník řízení k projednávaným ústavním stížnostem vyjádřil tak, že ve svém zrušujícím rozsudku věcně vypořádal veškeré kasační námitky stěžovatelek, a proto si v tomto směru dovoluje odkázat na podrobné odůvodnění citovaného rozsudku. Dle názoru Nejvyššího správního soudu jeho postupem nebyla porušena ústavně garantovaná práva stěžovatelek, jichž se v ústavních stížnostech dovolávají.

IV.b

25. Krajský soud v Brně se k ústavním stížnostem rovněž vyjádřil. Uvedl, že stěžovatelky se na Ústavní soud obrací prakticky s obdobnými argumenty, s jakými neuspěly v řízení před Krajským soudem v Brně (ve věci sp. zn. 62 Af 71/2012) a v řízení před Nejvyšším správním soudem (ve věci sp. zn. 5 Afs 7/2011). Pouze zčásti opakují a zčásti doplňují jejich ústavněprávní rozměr. Ve většině svých argumentů dle krajského soudu se závěry obou soudů polemizují, a to věcně obdobnou argumentací, s jakou předtím neuspěly. To vše za situace, kdy od vydání rozsudků obou soudů dle přesvědčení krajského soudu nenastaly okolnosti (jež by plynuly z jakéhokoli vývoje judikatury, a to jak unijní, tak české vnitrostátní, či z vývoje doktríny soutěžního práva). Krajský soud v Brně tedy nemá důvod přehodnocovat své závěry, jak je prezentoval v rozsudku ze dne 20. 9. 2012, č. j. 62 Af 71/2012-831.

26. Odlišně lze dle krajského soudu nahlížet toliko na stav vážící se k argumentaci stěžovatelek, podle níž Úřad pro ochranu hospodářské soutěže opřel své rozhodnutí o důkazní prostředky, které získal nezákonným způsobem, a tedy k nim nemělo být vůbec přihlíženo. Krajský soud podrobně ozřejmil důvody, na jejichž základě se s touto otázkou v napadeném rozsudku vypořádal a proč. Připustil však, že v mezidobí od jeho vydání „mohlo dojít k dalšímu vývoji názorového trendu, který rozhodnutí ESLP ve věci Société Colas Est a jiní proti Francii mohlo naznačovat, a to vydáním rozsudku ESLP ze dne 2. 10. 2014 ve věci DELTA PEKÁRNY proti České republice (stížnost č. 97/11), jak na něj stěžovatel v doplnění ústavní stížnosti upozorňuje“. Krajskému soudu v Brně se tedy dle jeho slov ze všech stěžovatelkami Ústavnímu soudu předestřených otázek jeví jako sporná jedině ta, jež souvisí s argumentací, podle níž Úřad opřel své rozhodnutí o důkazní prostředky, které získal nezákonným způsobem, a tedy k nim nemělo být vůbec přihlíženo. Význam odpovědi Ústavního soudu na tuto otázku bude dle krajského soudu „zřejmě dalekosáhlý“.

IV.c

27. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže uvedl, že řada námitek, které stěžovatelky uvádějí ve svých ústavních stížnostech, je obsahově totožná s námitkami, jež byly podrobně vypořádány oběma soudy v jejich rozhodnutích. Úřad se plně ztotožňuje s tím, jak se s námitkami stěžovatelek správní soudy ve svých rozsudcích vypořádaly, a nynější námitky stěžovatelek považuje za nedůvodné. Úřad však pokládá za nezbytné vyjádřit se zejména k možným dopadům rozsudku ESLP na projednávanou věc. Úřad je dle svých slov v otázce použitelnosti důkazů získaných při prohlídce v obchodních prostorách společnosti Delta opačného názoru.

28. Podle názoru Úřadu je třeba rozsudek ESLP vykládat tak, že dovedl porušení čl. 8 Úmluvy právě z důvodu absence možnosti domáhat se řádné soudní ochrany spočívající v přezkumu přiměřenosti zásahu do práva na ochranu obydlí. Nikoliv však z toho důvodu, že by samotná prohlídka obchodních prostor spojená se zajištěním důkazního materiálu byla provedena v rozporu s čl. 8 Úmluvy proto, že nebyla nařízena vnitrostátním soudem, resp. proto, že vyrozumění o zahájení řízení neobsahovalo dostatečný popis relevantních skutečností. K závěru, že porušení čl. 8 Úmluvy spočívalo toliko v tom, že se české soudy nedostatečně zabývaly okolnostmi zahájení správního řízení a okolnostmi zahájení a provádění místního šetření (především tím, zda výkon pravomoci Úřadu byl legitimní co do vhodnosti, délky trvání a rozsahu šetření), dospěl Úřad zejména na základě toho, že ESLP společnosti Delta nepřiznal náhradu nemajetkové újmy, nýbrž pouze částku zčásti kompenzující vynaložené náklady řízení (soudní výlohy). Výslovně pak ESLP nepřiznal společnosti žádnou kompenzaci za hmotnou újmu, za kterou společnost označila částku zaplacené pořádkové pokuty, která jí byla uložena za porušení povinnosti podrobit se šetření Úřadu podle § 21 odst. 4 a 5 ZOHS. To naznačuje, že ESLP považoval za adekvátní satisfakci pouhé konstatování porušení práva chráněného Úmluvou, z čehož lze dovodit, že nepovažuje za nutné učinit taková opatření, aby byl odčiněn samotný fakt uložení pořádkové pokuty. Úřad se domnívá, že pokud ESLP neshledal porušení čl. 8 Úmluvy dostatečně závažným pro přiznání náhrady nemajetkové nebo hmotné újmy, lze si jen obtížně představit, že by jeho důsledkem mohlo být vyloučení důkazů protiprávního jednání stěžovatelů, které byly Úřadem v průběhu prohlídky získány. ESLP dle mínění Úřadu konstatuje, že hmotná újma, kterou společnost Delta utrpěla v podobě povinnosti zaplatit pokutu, není v příčinné souvislosti se zjištěným porušením Úmluvy. To dle něj pak opět potvrzuje, že k porušení Úmluvy došlo tím, že se soudní přezkum nezaměřil na případnou svévoli v postupu Úřadu, nikoliv tím, jak Úřad fakticky postupoval při provádění prohlídky.

29. Úřad je přesvědčen, že ESLP ve skutečnosti nezpochybnil jím provedené místní šetření jako takové, a z tohoto důvodu odmítá závěr o absolutní nepoužitelnosti veškerých důkazů získaných v rámci předmětného místního šetření. Pokud Evropský soud pro lidská práva v rozsudku poukázal na některé specifické okolnosti provedeného místního šetření, jako např. obecné vymezení účelu správního řízení v oznámení o jeho zahájení nebo nedostatečnou specifikaci dokumentů, které měl Úřad v rámci místního šetření získat, učinil tak zjevně z toho důvodu, aby podpořil svůj závěr o nezbytnosti existence účinné předběžné či následné soudní kontroly místního šetření, a nikoliv proto, že by snad tyto skutečnosti považoval za vady, které vedly k nezákonnosti a neústavnosti prohlídky v obchodních prostorách společnosti Delta. Úřad se proto domnívá, že v řízení před ESLP nebyla prokázána přímá souvislost mezi provedením

místního šetření a porušením Úmluvy. Nadto je dle něj třeba uvést, že ani závěr ESLP, že se české soudy dostatečně nezabývaly přiměřeností provedeného místního šetření, nevyznívá v tom smyslu, že by správní soudy zcela rezignovaly na přezkoumání legality místního šetření a postupu Úřadu při jeho provedení. Z uvedeného je prý zřejmé, že ESLP dospěl k závěru o porušení čl. 8 Úmluvy v podstatě na základě dílčích pochybení českých správních soudů, které se podle jeho mínění dostatečně nezabývaly skutečnostmi, jež Úřad vedly k provedení místního šetření a jejichž zohlednění bylo nezbytné pro řádné posouzení přiměřenosti místního šetření. Ostatně Krajský soud v Brně se ve svém rozsudku, jímž přezkoumával rozhodnutí o uložení pokuty, otázkou tvrzeného zásahu do práva dle čl. 8 Úmluvy poměrně podrobně zabýval, přičemž ale dospěl k závěru, že tento článek Úmluvy porušen nebyl.

30. Úřad se dále vyjádřil k poukazu stěžovatelek na závěry vyslovené v nálezu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. IV. ÚS 1235/09, ohledně nepoužitelnosti nezákonně získaných důkazů. Podobnost s kauzou stěžovatelek je tu ovšem dle Úřadu jen zdánlivá, neboť v uvedené trestní věci řešené nálezem vyplývala povinnost odůvodnit žádost o povolení odposlechu podezřením na konkrétní trestnou činnost z díkce § 158d trestního řádu, a její nesplnění bylo zjevným porušením platného a účinného vnitrostátního procesního předpisu. Zákon o ochraně hospodářské soutěže však obdobnou úpravu neobsahuje a ani Evropský soud neuvedl, že by toliko obecné vymezení účelu správního řízení a místního šetření bylo samo o sobě v rozporu s Úmluvou. Podle názoru Úřadu je možné učinit obdobné závěry i ohledně další judikatury Ústavního soudu, jež je stěžovatelkami citována v doplnění ústavních stížností. Jedná se o odkazy na zobecňující závěry nálezů Ústavního soudu o neúčinnosti důkazů získaných v rozporu se zákonem, které však byly vydány ve skutkově i právně dosti odlišných věcech. Úřad je proto přesvědčen o tom, že závěry stěžovatelek o nepoužitelnosti a neúčinnosti důkazů získaných při místním šetření u společnosti Delta dne 19. 11. 2003, které prý vychází z chybné interpretace předmětného rozsudku ESLP a z nepřiléhavé judikatury Ústavního soudu, jsou nesprávné.

31. Nad rámec řečeného Úřad dodal, že i po případném vyloučení údajně nezákonných důkazů získaných v rámci místního šetření by bylo nutné konstatovat, že Úřad nashromáždil dostatečné množství důkazů k prokázání viny účastníků řízení. V prvním prvostupňovém rozhodnutí Úřadu ze dne 19. 3. 2004 jsou dle jeho přesvědčení vyjmenovány všechny důkazy, o které Úřad opřel své závěry o vině účastníků řízení a které považoval ve věci za relevantní. Jedná se zejména o důkazy získané v rámci předběžného šetření vyžádané Úřadem od maloobchodních prodejen, informace získané z místního šetření dne 17. 12. 2003 v hotelu Zlatá Praha, důkazy získané na základě ústního jednání s účastníky řízení dne 15. 12. 2003 a důkazy vyvozené z jimi předaných podkladů, důkazy zjištěné z výpovědi svědků a důkazy získané z ústního jednání se zástupci vybraných odběratelů pekárenských výrobků. V neposlední řadě se jednalo rovněž o důkazy získané z místního šetření ze dne 19. 11. 2003, a to z provozoven všech tří účastníků řízení. Pokud jde o důkazy získané z místního šetření ze dne 19. 11. 2003 v provozovně první stěžovatelky, prvostupňové rozhodnutí Úřadu výslovně odkazuje na jediný email ze dne 17. 7. 2003 (str. 12 odůvodnění rozhodnutí). Na základě uvedeného má Úřad za to, že i po případném vyloučení důkazu z místního šetření v provozovně Delta by byl dostatek usvědčujících důkazů, na jehož základě by Úřad mohl dospět k závěru o vině všech účastníků řízení.

32. Závěrem Úřad navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnosti zamítl.

IV.d

33. Ústavní soud následně zaslal vyjádření účastníků řízení i Úřadu k replice stěžovatelkám, které zareagovaly obsáhlými a podrobnými replikami, v nichž zpochybnily každý argument účastníků i Úřadu zvlášť a podrobily jej kritickému hodnocení.

34. První a druhá stěžovatelka ve svých replikách zdůraznily, že s naprostou většinou jejich argumentů se ani Krajský soud v Brně, ani Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích adekvátně nevypořádaly, když některé zcela ignorovaly, a v tomto přístupu k argumentům stěžovatelek pokračují i nadále, když se k nim nevyjadřují ani ve svých vyjádřeních. Ve vztahu k vyjádření krajského soudu obě stěžovatelky uvedly, že soud se snaží ve svém vyjádření prezentovat rozsudek ESLP ve věci Delta pouze jako „nějaké“ rozhodnutí, na které stěžovatelka ve svých ústavních stížnostech upozorňuje a které je jen výsledkem dalšího vývoje názorového trendu, k němuž snad mohlo v mezidobí dojít, a naprosto absurdně pomíjí, že uvedené rozhodnutí bylo vydáno přímo ve věci první stěžovatelky a že v něm ESLP výslovně konstatoval, že právě místní šetření provedené Úřadem v prostorách první stěžovatelky v rámci řízení, v němž byla vydána stěžovatelkou napadená rozhodnutí, bylo provedeno v rozporu s čl. 8 Úmluvy a že jeho provedením bylo zasaženo ústavně zaručené právo stěžovatelky. To, že je určitý postup v souladu s určitým právním předpisem, ovšem naprosto neznamená, že se na něj neuplatní pravidla stanovená jinými právními předpisy, zejména právními předpisy vyšší právní síly. Pokud tedy Krajský soud v Brně vyjadřuje názor, že pakliže zákon o ochraně hospodářské soutěže poskytuje Úřadu určité pravomoci, znamená to automaticky, že nelze jejich výkonem zasáhnout do ústavně zaručených práv jednotlivců, nelze tento názor v žádném případě akceptovat. Již na první pohled je dle stěžovatelek zřejmé, že soudně zcela nekontrolovatelné pravomoci Úřadu jsou z pohledu ústavně zaručených práv nepřijatelné. Například argument krajského soudu, že podobnými pravomocemi disponuje i Komise Evropské unie, nemůže rozhodně obstát, poněvadž Komise na rozdíl od Úřadu vydává o provedení místního šetření rozhodnutí, které může dotčený soutěžitel předložit k přezkumu Soudnímu dvoru (čl. 20 odst. 4 nařízení Rady ES č. 1/2003). Dle stěžovatelek je z rozsudku ESLP ve věci Delta patrné, že první stěžovatelka se nemohla proti postupu Úřadu bránit jakýmkoli procesním prostředkem. Tyto své stěžejní úvahy obě stěžovatelky ve svých replikách podrobně přiblížily.

IV.e

35. Třetí stěžovatelka ve své replice shodně s první a druhou stěžovatelkou uvedla, že k naprosté většině tvrzení třetí stěžovatelky se účastníci tohoto řízení ve svých podáních nevyjádřili. Třetí stěžovatelka především vyzdvihla, že závěry ESLP učiněné na základě rozsudku ve věci Delta je nutno vztáhnout rovněž na všechna další místní šetření provedená za shodných podmínek, jako bylo provedeno místní šetření v prostorách první stěžovatelky, a to např. i na místní šetření provedená u stěžovatelky a dalšího stěžovatele, když tato šetření byla rovněž provedena na základě blíž neodůvodněného, respektive zcela shodného oznámení Úřadu o zahájení správního řízení. Ani stěžovatelka (stejně jako společnost DELTA PEKÁRNÝ a. s.) neměla k dispozici žádné prostředky, které by mohla k přezkumu postupu Úřadu použít. Ani v

jejím případě tedy nemohly být a nebyly naplněny předpoklady, za nichž by dle Rozsudku Delta mohlo být zasaženo do práva zaručeného čl. 8 Úmluvy.

36. Ve vztahu k vyjádření Krajského soudu v Brně třetí stěžovatelka podotkla, že krajský soud zcela pomíjí širší souvislosti potřebné ochrany obchodních prostor soutěžitelů prostřednictvím kontroly legitimacy uskutečněných prohlídek. V prostorách soutěžitelů se dle jejího názoru odvíjí pracovní a do značné míry i od něj ne zcela oddělitelný soukromý život zaměstnanců a členů orgánů soutěžitelů, respektive jeho podstatná část, a vstupování do obchodních prostor je tak v mnoha ohledech zcela srovnatelné se vstupem do obydlí těchto fyzických osob. Na adresu Úřadu třetí stěžovatelka uvedla, že Úřad se pokouší vyložit uvedený rozsudek Evropského soudu pro lidská práva tak, že Úmluvou zaručené právo na ochranu soukromí neporušil Úřad svým místním šetřením, nýbrž správní soudy tím, že neprovedly řádný přezkum. To je však dle názoru třetí stěžovatelky poněkud paradoxní interpretace, poněvadž ESLP došel k závěru, že byl porušen čl. 8 Úmluvy, tedy právo na respektování soukromého života, nikoliv práva dle čl. 13 Úmluvy. O provedení místního šetření rozhodl a místní šetření totiž provedl Úřad, nikoliv správní soudy. Ty sice následně dle třetí stěžovatelky neprovedly účinný přezkum, to však proto, že v českém právním řádu taková možnost vůbec neexistuje.

37. Ve zbytku je argumentace třetí stěžovatelky shodná s argumentací první a druhé stěžovatelky, a proto na ni lze v podrobnostech přiměřeně odkázat. Závěrem třetí stěžovatelka navrhla, aby Ústavní soud jejím stížností vyhověl, jakož i přiznal jí náhradu nákladů řízení.

V.

38. Ústavní soud zvážil argumentaci stěžovatelek, Nejvyššího správního soudu, Krajského soudu v Brně i Úřadu, obsah naříkaných soudních aktů, jakož i příslušný spisový materiál, přihlédl k závěrům uvedeným v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva a dospěl k následujícím závěrům.

V.a

39. Ústavní soud pokládá za nutné nejprve konstatovat, že ústavní stížnosti stěžovatelek vedené původně pod sp. zn. I. ÚS 752/14, III. ÚS 596/14 a IV. ÚS 606/14 směřují proti rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 69/2012-240 ze dne 16. 12. 2013, kterým tento soud odmítl kasační stížnosti všech stěžovatelek s odkazem na ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. jako nepřípustné. Za této situace se ovšem přezkum napadeného rozsudku kasačního soudu Ústavním soudem může omezit pouze na to, zda odmítnutím tohoto opravného prostředku Nejvyšší správní soud neodňal stěžovatelkám právo na přístup k soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, tj. zda odmítnutí kasačních stížností pro jejich nepřípustnost se zakládalo na relevantních argumentech ve vztahu k uplatněným stížným námitkám. V této souvislosti se sluší připomenout, že Ústavní soud se již problematikou nepřípustnosti kasační stížnosti dle zmíněného zákonného ustanovení ve své judikatuře zabýval, když v nálezu sp. zn. IV. ÚS 136/05 ze dne 8. 6. 2005 (N 119/37 SbNU 519) předně konstatoval, že samo o sobě ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. „*prima facie žádné rysy protiústavnosti nevykazuje*“ a doplnil, že je však třeba interpretovat je způsobem ústavně souladným. Ústavní soud dále poukázal na to, že smyslem a účelem zákonem založené

nepřípustnosti kasační stížnosti v tomto případě „je nepochybně skutečně to, aby Nejvyšší správní soud se znovu nemusel zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Podrobit takovéto rozhodnutí novému přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti by bylo zcela nesmyslné, neboť ve svých důsledcích by v případě připuštění nového přezkumu mohly nastat toliko dvě možné situace. Buď by totiž kasační soud setrval na svém původním právním názoru (takže by věcné projednání kasační stížnosti nemělo pro stěžovatele naprosto žádný význam), nebo by vyslovil právní názor jiný (takže by postupně rozličnými právními názory zcela rozvrátil právní jistotu a popřel princip předvídatelnosti soudních rozhodnutí)“. K tomu Ústavní soud dodal, že „[v]ztáhnout však citované ustanovení též na případy, kdy Nejvyšší správní soud pouze vytyká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení, resp. nedostatečně zjištěný skutkový stav (jako v posuzované věci), by ve svých důsledcích, v rozporu i s úmyslem zákonodárce mohlo vést k naprosté zbytečnosti Nejvyššího správního soudu, neboť byl-li by výklad předestřený v projednávané věci Nejvyšším správním soudem přípustný, mohl by tento soud v každé projednávané věci vždy prvním kasačním rozhodnutím vytknout jakoukoli (třebas i malichernou) procesní vadu a poté v druhém kasačním řízení kasační stížnost odmítnout, a tím odmítnout i věcný přezkum naříkaného rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva“.

40. Podle použitého ustanovení soudního řádu správního je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, jímž (krajský) soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno kasačním soudem; to neplatí, je-li jako kasační důvod uplatněna námitka, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud v odůvodnění napadeného rozsudku ze dne 16. 12. 2013 nejprve obecně uvedl, že stěžovatel není oprávněn v opakované kasační stížnosti uplatňovat důvody, které mohl uplatnit v předchozí kasační stížnosti a o nichž mohl rozhodnout kasační soud podle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. již v prvním řízení o kasační stížnosti. K tomu Nejvyšší správní soud dodal, že posouzení toho, které námitky mohl stěžovatel uplatnit v první kasační stížnosti a o kterých námitkách mohl rozhodnout kasační soud již v prvním řízení, závisí na konkrétních okolnostech případu. Ve vztahu ke kasačním stížnostem stěžovatelek pak konkretizoval, že pátý senát Nejvyššího správního soudu zrušil původní rozsudek z důvodu, že krajský soud zhodnotil posouzení rozhodného období ve smyslu § 22 odst. 2 zákona o ochraně hospodářské soutěže ze strany Úřadu způsobem, který neodpovídal posouzení a postupu vyjádřenému v napadených správních rozhodnutích. Ve zbytku posoudil námitky stěžovatelek jako nedůvodné a ztotožnil se s právním názorem krajského soudu vyjádřeným v jeho rozhodnutí. V této souvislosti kasační soud připomněl, že v probíhajícím řízení žalobci vznášejí stejnou argumentaci jako v předchozím kasačním řízení, aniž by přitom tvrdili, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem vysloveným v rozsudku kasačního soudu. Podle Nejvyššího správního soudu ovšem není žádného důvodu, aby se opětovně zabýval námitkami, které již jednou meritorně posoudil, a to již proto, že dle ustálené judikatury k tomu ostatně ani není oprávněn, jelikož je svým právním názorem uvedeným v původním rozhodnutí vázán, přičemž příkladmo odkázal na své usnesení ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-56, publikované pod č. 1723/2008 Sb. NSS. V dalším pak kasační soud odkázal na konkrétní části svého předchozího zrušujícího rozsudku (stěžovatelkami též napadeného ústavními stížnostmi), v němž se s vyjmenovanými výhradami stěžovatelek vypořádal (a jejich kasační stížnosti tehdy jako nedůvodné zamítl).

41. Ústavní soud se s pohledem Nejvyššího správního soudu na nepřipustnost opětovných kasačních stížností stěžovatelek ztotožňuje a jeho postupu nemá v ústavně právní rovině co vytknout. Nejde totiž o situaci, kdy by Nejvyšší správní soud ve svém původním kasačním rozhodnutí krajskému soudu vytkl toliko jen procesní pochybení, resp. nedostatečně zjištěný skutkový stav, a proto i zde se uplatní právní závěry vyslovené Ústavním soudem ve vzpomínaném nálezu sp. zn. IV. ÚS 136/05. Ostatně i stěžovatelky jsou ve skutečnosti přesvědčeny o procesní neúspěšnosti svých druhých kasačních stížností, když všechny shodně v prvně podaných ústavních stížnostech (tj. IV. ÚS 4397/12, IV. ÚS 4408/12 a I. ÚS 4411/12, jimiž byl jako rozhodnutí o posledním procesním prostředku k ochraně základního práva napaden rozsudek Krajského soudu v Brně) výslovně uvedly, že „[v]zhledem k ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (...), je totiž kasační stížnost proti výroku II., III. a IV. Rozsudku KS nepřipustná a byla by nutně odmítnuta [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 104 odst. 3 písm. a) a § 120 s. ř. s.]“ (str. 3 první ústavní stížnosti první stěžovatelky). Stěžovatelky konkrétně uvedly, že jelikož se Krajský soud v Brně zabýval ve svém rozsudku týmiž otázkami, které již před ním posoudil Nejvyšší správní soud v kasačním rozsudku, přičemž se v rámci svého posouzení neodchýlil od závazných právních názorů vyslovených Nejvyšším správním soudem, nelze uvedený případ z limitů stanovených ustanovením § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. vyjmout. Stěžovatelky tehdy odůvodnily podání ústavních stížností též obavou o zachování lhůty k podání ústavní stížnosti, když s odkazem na judikaturu Ústavního soudu (konkrétně usnesení sp. zn. I. ÚS 505/12 ze dne 28. 3. 2012 a sp. zn. I. ÚS 1904/10 ze dne 19. 6. 2012) podotkly, že je-li kasační stížnost proti rozsudku krajského soudu evidentně podle zákona nepřipustná, pak nutno zákonnou šedesátidenní lhůtu, uvedenou v ustanovení § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, k podání ústavní stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, odvíjet již ode dne doručení rozhodnutí tohoto soudu, s tím, že usnesení Nejvyššího správního soudu o odmítnutí kasační stížnosti je třeba považovat za rozhodnutí, které pouze autoritativně konstatuje neexistenci práva podat tento opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu.

42. Stěžovatelky pak ve svých prvních ústavních stížnostech uzavřely, že v situaci, kdy je v důsledku aplikace § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. kasační stížnost proti dotčeným výrokům rozsudku Krajského soudu v Brně nepřipustná, je třeba rozsudek krajského soudu v těchto výrocích nutně považovat za konečné rozhodnutí ve věci, proti kterému již neexistuje žádný opravný prostředek, a stěžovatelky tak nemají jinou možnost procesní obrany než ústavní stížnosti podat. Ústavní soud této argumentaci přisvědčuje a dodává, že následné ústavní stížnosti, tj. I. ÚS 752/14, III. ÚS 596/14 a IV. ÚS 606/14 směřující již i proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013 o odmítnutí druhých kasačních stížností stěžovatelek, byly zřejmě podány z důvodu procesní opatrnosti. Ostatně v této „druhé vlně“ ústavních stížností stěžovatelky opak netvrdí, ani svá původní tvrzení nijak nemodifikují, ba naopak. Kupříkladu třetí stěžovatelka ve své druhé ústavní stížnosti (sp. zn. I. ÚS 752/14) výslovně uvedla, že „jak však vyplývá z Rozsudku NSS 2 [tj. rozsudku ze dne 16. 12. 2013 – pozn. ÚS], byla jeho kasační stížnost podle jeho očekávání skutečně s odkazem na § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Nejvyšším správním soudem odmítnuta“ (str. 5).

43. Za daných okolností, kdy ani samy stěžovatelky nezpochybňují postup Nejvyššího správního soudu stran odmítnutí kasačních stížností, tak Ústavní soud nemohl dospět k závěru o porušení základních práv stěžovatelek rozsudkem kasačního

soudu ze dne 16. 12. 2013. Napadený rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2013 o odmítnutí kasačních stížností stěžovatelek pro nepřipustnost podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je rozhodnutím z ústavněprávních hledisek bezpochyby správným, neboť soud vskutku nemohl podané kasační stížnosti v rozhodné době posoudit jinak. Ústavní soud zde však zvolil cestu odstranění tohoto rozsudku kasačního soudu, coby důsledek kasace rozhodnutí předcházejících, neboť sám o sobě logicky i procesně již nemůže obstát. Stejně postupuje Ústavní soud i v jiných obdobných případech, kdy byl poslední procesní prostředek odmítnut z procesních důvodů, byť i správně, ale jemu předcházející rozhodnutí byla rušena – srov. kupř. nález sp. zn. III. ÚS 2173/10 ze dne 10. 5. 2012, N 99/65 SbNU 329].

44. K tomu se sluší poznamenat, že výše uvedené ústavní stížnosti sp. zn. I. ÚS 752/14, III. ÚS 596/14 a IV. ÚS 606/14 jsou v části, v níž směřují proti v záhlaví označenému rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 9. 2012, opožděně podané, neboť (vědomým) „přečerpáním“ procesních prostředků ze strany stěžovatelek došlo k naplnění jejich očekávání v tom směru, že lhůta k podání ústavních stížností proti danému rozsudku krajského soudu jim mezitím skutečně uplynula. Ústavní soud však tuto skutečnost nepromítl do výrokové části nálezu, poněvadž zatímco stěžovatelky výše citovanými novými ústavními stížnostmi „zmeškaly“ lhůtu k podání ústavních stížností proti rozporovanému rozsudku Krajského soudu v Brně, nelze přehlédnout, že tuto lhůtu mají vůči těmto rozhodnutím zachovánu v důsledku podání předchozích ústavních stížností. Protože se o všech těchto ústavních stížnostech stěžovatelek vede společné řízení dle § 112 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 63 zákona o Ústavním soudu, bylo by přinejmenším poněkud nepraktické, ne-li k pozastavení, kdyby Ústavní soud nejprve část ústavních stížností směřujících proti předmětnému rozsudku krajského soudu jako opožděně podané výrokem formálně odmítl, aby posléze (anebo v opačném pořadí) tentýž akt moci soudní zrušil, tentokrát na základě jiných ústavních stížností. K tomu by nutně došlo tehdy, kdyby o ústavních stížnostech nevedl Ústavní soud společné řízení, ale každou z nich vyřizoval samostatným rozhodnutím; je zjevné, že ústavní stížnosti zaevidované pod sp. zn. III. ÚS 596/14, I. ÚS 752/14 a IV. ÚS 606/14 by musely být nutně odmítnuty, zčásti jako návrhy opožděně podané, zčásti jako návrhy zjevně neopodstatněné.

V.b

45. V dalším se Ústavní soud zaměřil na posouzení otázky přípustnosti ústavních stížností proti v záhlaví uvedenému kasačnímu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012, o níž stěžovatelky ve všech svých stížnostech rovněž neméně obsáhle pojednávají.

46. Jak stěžovatelky samy uvádějí, judikatura Ústavního soudu obecně stojí na závěru, že kasační rozhodnutí nepředstavují konečná rozhodnutí ve věci, neboť řízení po jejich vydání nekončí, nýbrž pokračuje před tím soudem, který zrušené rozhodnutí vydal, tj. Ústavní soud nezasahuje do řízení, které stále probíhá, a proto ústavní stížnosti směřující proti rozhodnutí soudu vyššího stupně, kterým bylo rozhodnutí soudu nižšího stupně zrušeno a věc mu vrácena k dalšímu řízení, pokládá za nepřipustné. Jak dal ovšem Ústavní soud najevo ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2429/12 ze dne 6. 6. 2013 (N 101/69 SbNU 675), „*tu je třeba poukázat na to, že ‚ochrany‘ před kasačním zásahem ze*

strany Ústavního soudu nepoživají rušící rozhodnutí (či přesněji kasační výrok v takovém rozhodnutí) navždy, resp. za každých okolností, nýbrž v zásadě pouze do okamžiku, než řízení v konkrétní věci skončí“ (bod 26). Tímto okamžikem je v posuzované věci pro stěžovatelky vydání napadeného rozsudku Krajského soudu v Brně, neboť opětovné podání kasační stížnosti bylo v jejich procesní situaci vyloučeno ustanovením § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., přičemž, jak bylo řečeno výše, je zjevné, že výjimka z tohoto pravidla spočívající v možnosti podat kasační stížnost výhradně pro nedodržení závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu nebyla za takové situace „adresována“ stěžovatelkám, nýbrž využitelnou se stala jen pro Úřad. Obdobně lze v této souvislosti poukázat též na usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1003/12 ze dne 5. 3. 2013, dostupné na <http://nalus.usoud.cz>).

47. Ústavní soud v právě citovaném nálezu zejména vyzdvihl, že „[j]akmile řízení v určité věci skončí, existuje kasační rozhodnutí jako nedílná součást uzavřeného rozhodovacího procesu, který může být, navrhne-li to stěžovatel, v celé své šíři přezkoumán na pozadí referenčních kritérií ústavnosti v širokém slova smyslu, a to včetně rozhodnutí, jimiž byla jiná rozhodnutí nebo jejich části zrušeny. I kasační rozhodnutí jsou způsobilá citelně zasáhnout do základních práv nebo svobod účastníků řízení, kupříkladu formulováním (nastolením) ústavně nekonformního závazného právního závěru, který však soudy nižších stupňů (...) nemohou nerespektovat, byť by samy měly pochybnosti o jeho slučitelnosti s ústavním pořádkem“ (bod 27). Ústavní soud k tomu doplnil, že kdyby sám přistoupil na argumentaci o nemožnosti napadnout ústavní stížností kasační rozhodnutí (resp. rušící výroky v rozhodnutích), „vedlo by to k situaci, kdy obecný soud nižšího stupně by byl po kasačním zásahu Ústavního soudu vázán z jedné strany právním názorem Ústavního soudu, z druhé strany s ním neslučitelným právním názorem obecného soudu vyššího stupně (zpravidla soudu nejvyššího) vyjádřeným ve formálně nedotčeném soudním aktu stále vyvolávajícím právní účinky. Třebaže je takový konflikt či konkurence závazných právních názorů bezpochyby odstranitelná interpretací, a sice jednoznačně ve prospěch dominance právního názoru Ústavního soudu (srov. zejména čl. 89 Ústavy), je dle názoru Ústavního soudu za účelem posílení právní jistoty účastníků řízení jako jedné z podstatných náležitostí demokratického právního státu dle čl. 9 odst. 2 Ústavy třeba, aby se řešení této konkurence promítlo i do roviny formálněprávní, tedy aby kasační rozhodnutí, které vneslo do řízení neústavní prvky, bylo zrušeno společně s následnými rozhodnutími soudů nižších stupňů, nutně reflektujícími tyto elementy“ (body 27 a 28).

48. Ústavní soud dal v tomto nálezu zároveň také najevo, že si je vědom svého usnesení sp. zn. I. ÚS 1904/10 ze dne 19. 6. 2012, nicméně zdůraznil, že ve věci řešené tímto usnesením nepředstavoval postup kasačního soudu z hlediska judikaturního přesahu natolik významný zásah do ústavně zaručených práv či svobod účastníků a krom toho nebyl shledán ústavně nekonformním, s tím, že Ústavní soud není zmíněným usnesením vázán ve svém dalším rozhodování (s odkazem na § 23 zákona o Ústavním soudu). Na podporu svého postoje Ústavní soud odkázal také na celou řadu svých rozhodnutí, jimiž byly ústavní stížnosti směřující proti kasačním rozhodnutím vrcholných soudních těles odmítnuty a v nichž Ústavní soud poukázal na předčasnost takových ústavních stížností, a nikoli na nemožnost opětovného napadení takových kasačních rozhodnutí poté, co řízení skončí (např. usnesení ve věcech sp. zn. IV. ÚS 4535/12, II. ÚS 2492/12, III. ÚS 2034/12, IV. ÚS 692/13, II. ÚS 579/13 aj.). Konečně je třeba poznamenat, že Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. 2. 2012 (N 34/64 SbNU 361; č. 147/2012 Sb.) konstatoval, že „Ústavní soud zásadně

nepřipouští ústavní stížnost proti kasačnímu rozhodnutí Nejvyššího soudu (...). Z toho však nelyne, že se nemohou vyskytnout případy, kdy bude třeba vedle opakovaného rozhodnutí soudu, jehož původní rozhodnutí bylo kasačním zásahem zrušeno, a dalšího rozhodnutí Nejvyššího soudu (...) napadnout právě i samotné kasační rozhodnutí Nejvyššího soudu ... Pokud by tak Ústavní soud setrval na kategorickém závěru o nepřipustnosti ústavní stížnosti proti kasačním rozhodnutím nejvyšších soudních instancí, ocitla by se část soudního řízení zcela mimo rámec jakékoliv kontroly, neboť by de facto byla těmto soudům dána téměř neomezená kasační pravomoc, kdy případné vybočení z mezí spravedlivého procesu by soud nižší instance nebyl oprávněn korigovat a ústavněprávní ochrana práv účastníka řízení by byla rovněž, skrze nepřipustnost ústavní stížnosti, vyloučena“ (viz bod 29 citovaného nálezu). Konečně i v nálezu sp. zn. II. ÚS 2371/11 ze dne 18. 9. 2012 (N 159/66 SbNU 373), na který se stěžovatelky ve svých ústavních stížnostech rovněž odvolaly, Ústavní soud předeslal, že „ačkoliv je ústavní stížnost zásadně přípustná jen proti konečnému rozhodnutí (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu), není tím vyloučeno, aby se v rámci jeho přezkumu uplatnily námitky směřující nejen k tomuto rozhodnutí, nýbrž i k celému dosavadnímu průběhu řízení. Vlastní ústavněprávní posouzení se tak může týkat i všech předchozích rozhodnutí, jež byla v tomto řízení vydána, včetně kasačního rozsudku Nejvyššího soudu, aniž by bylo podstatné, že přímo proti nim by ústavní stížnost přípustná nebyla“ (bod 37).

49. Tyto závěry, které Ústavní soud navíc zopakoval v nálezu sp. zn. II. ÚS 1456/11 ze dne 10. 4. 2012 (N 75/65 SbNU 51), lze beze zbytku aplikovat též na případ stěžovatelek, přičemž ani ostatní účastníci řízení, ani Úřad možnost napadnout kasační rozsudek Nejvyššího správního soudu ústavní stížností po skončení řízení nikterak nesporevali. Formální předpoklady k přezkumu tohoto rozhodnutí kasačního soudu tak jsou ze strany Ústavního soudu splněny.

V.c

50. Po vyřešení procesních otázek přípustnosti ústavních stížností přistoupil Ústavní soud k vlastnímu přezkumu napadených soudních rozhodnutí. Pro jejich meritorní přezkum má zásadní význam vzpomínaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 10. 2014, protože měly-li by jeho závěry za následek procesní nepoužitelnost důkazů získaných v rámci místních šetření provedených Úřadem, mohlo by to vést k situaci, kdy by další věcný přezkum napadených rozhodnutí pozbyl významu. Ústavní soud se proto nejprve zabýval jeho dopady na nyní projednávanou věc.

51. Řízení před ESLP bylo zahájeno stížností (č. 97/11) směřující proti České republice, kterou dne 22. 12. 2010 podala první stěžovatelka, a to na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tvrdila, že šetřením provedeným v obchodních prostorách společnosti podle zákona o ochraně hospodářské soutěže bylo porušeno její právo na respektování obydlí a korespondence a že v tomto ohledu nemá k dispozici účinný prostředek nápravy. Dlužno poznamenat, že tato stížnost navazovala na řízení vedené před Krajským soudem v Brně pod sp. zn. 62 Ca 1/2007 (a řízení o ústavní stížnosti pod sp. zn. III. ÚS 2309/09), v němž bylo napadeno rozhodnutí předsedy Úřadu o udělení pokuty ve výši 300.000,- Kč za porušení povinnosti první stěžovatelky podrobit se provedení místního šetření vyplývající z § 21 odst. 4 a 5 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Povinnost měla porušit tím, že nezpřístupnila část e-mailové korespondence v elektronické podobě ve svých obchodních prostorách, neumožnila pokračování v šetření části e-mailové korespondence a pracovníkům Úřadu

svémocně odňala dva z dokumentů, které tito v rámci místního šetření převzali. Ústavní soud tehdy odmítl ústavní stížnost první stěžovatelky usnesením ze dne 26. 8. 2010 jako návrh zjevně neopodstatněný s tím, že Úřad a soudy, kterým byla věc předložena, se nedopustily nepřiměřeného zásahu a řádně reagovaly na veškeré námitky stěžovatelky.

52. Evropský soud pro lidská práva provedl obsáhlou analýzu relevantních právních předpisů České republiky a Evropské unie i analýzu soudní judikatury (včetně evropské) a dospěl k závěru, že stížnost je co do tvrzeného porušení článku 8 Úmluvy přijatelná a současně i důvodná. Soud předně připomněl, že ve smyslu jeho judikatury má pojem „obydli“ širší význam než slovo „home“ (uvedené v anglické verzi článku 8 Úmluvy) a může zahrnovat například pracovnu nebo kancelář příslušníka svobodného povolání. Za určitých okolností lze práva zaručená z hlediska článku 8 Úmluvy vykládat v tom smyslu, že zahrnují právo společnosti na respektování jejího sídla, pobočky nebo obchodních prostor, v jejichž případě však může být právo zásahu smluvních států ještě širší, a příkladmo odkázal na rozsudek ve věci *Niemietz proti Německu* ze dne 16. 12. 1992 a rozsudek ve věci *Société Colas Est a ostatní proti Francii* ze dne 16. 4. 2002. ESLP dále vyložil, že v projednávané věci není sporu o tom, že šetření provedené v obchodních prostorách první stěžovatelky představuje zásah do jejího práva na respektování „obydli“ ve smyslu článku 8 Úmluvy, které zahrnuje rovněž její „korespondenci“, ba dokonce v určité míře i soukromou korespondenci jejích zaměstnanců, odkazuje přitom na rozsudek ve věci *Bernh Larsen Holding AS a ostatní proti Norsku* ze dne 14. 3. 2013. ESLP dále přikročil k tříkrokovému testu spočívajícímu v určení, zda byl tento zásah odůvodněný ve smyslu druhého odstavce článku 8, tj. v souladu se zákonem (v širokém slova smyslu), sledoval legitimní cíl a byl v demokratické společnosti k dosažení tohoto cíle nezbytný.

53. Zásah shledal ESLP v prvních dvou krocích souladným s článkem 8 Úmluvy, tj. místní šetření Úřadu v obchodních prostorách první stěžovatelky se zakládalo na ustanovení § 21 odst. 4 až 6 zákona o ochraně hospodářské soutěže upravujícím pravomoci Úřadu v oblasti hospodářské soutěže a dle něj rovněž sledovalo legitimní cíl v podobě správního řízení, které bylo zahájeno a týkalo se možného porušení pravidel hospodářské soutěže, přičemž cílem šetření bylo vyhledat indicie a důkazy o existenci zakázané dohody výrobců o cenách pekárenských výrobků. Zásah tak dle Soudu nepochybně sledoval „hospodářský blahobyt země“. Naproti tomu ovšem Evropský soud pro lidská práva ve vztahu k poslednímu kroku testu poukázal na to, že pojem nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti předpokládá zásah založený na naléhavé společenské potřebě a zejména přiměřený sledovanému legitimnímu cíli. Právě v otázce proporcionality však napadený zásah Úřadu dle Soudu neobstál.

54. ESLP v této spojitosti připomněl, že již měl možnost ve své rozhodovací praxi zdůraznit, že považují-li státy za nutné použít taková opatření k zajištění hmotného důkazu (jakéhokoli) protiprávního jednání, je třeba, aby právní řád a praxe v dané oblasti poskytovaly přiměřené a dostatečné záruky proti zneužití, přičemž především tam, kde vnitrostátní právo opravňuje správní orgány k provedení prohlídky bez soudního příkazu, je třeba klást zvýšené nároky na jejich realizaci i s ohledem na případné záruky soudního přezkumu. Soud předně potvrdil svůj dřívější postoj, dle kterého nedostatek soudního příkazu k prohlídce lze vyvážit účinnou soudní kontrolou realizovanou *ex post facto*. Především zdůraznil, že jestliže v oblasti, jakou je ochrana hospodářské soutěže, mohou správní orgány považovat za nezbytné použít určitá opatření, jako jsou prohlídky nebo šetření, aby předešly ztrátě nebo zatajení důkazů,

opatřily si hmotný důkaz protisoutěžního jednání a případně stíhaly jeho původce, je zároveň třeba, aby právní řád a praxe v této oblasti stanovily dostatečné záruky zamezující možnosti, aby správní orgány přijímaly svévolná opatření zasahující do práv na respektování obydli (míněno v širokém slova smyslu).

55. ESLP konkrétně podrobil kritice pověření k provedení šetření vyhotovené Úřadem, v němž byla uvedena jména pracovníků Úřadu pověřených provedením šetření, nicméně toto oznámení dle soudu pouze stručně zmiňovalo předmět správního řízení a blíže nevymezovalo skutečnosti ani důkazy, na nichž se zakládají domněnky o protisoutěžním jednání. Soud dospěl k závěru, že v souladu s vnitrostátním právem opravňovala Úřad pro ochranu hospodářské soutěže k provedení šetření pouhá skutečnost zahájení správního řízení, kdy toto šetření nebylo předmětem předchozího povolení soudu, který by mohl vymezit nebo kontrolovat jeho průběh a ani nebylo nařízeno rozhodnutím, jež by bylo soudně přezkoumatelné. Ustanovení § 21 odst. 4 zákona č. 143/2001 Sb. totiž dle ESLP ponechává Úřadu, pokud jde o posouzení nezbytnosti a rozsahu prohlídek, široký prostor pro uvážení a jediným písemným dokumentem, který stručně vymezoval účel šetření a důvody Úřadu k jeho provedení, byl protokol o šetření sepsaný na jeho konci. Soud dále navázal na svoji dřívější připomínku o tom, že nedostatek příkazu k prohlídce je přece jen možno vyvážit soudní kontrolou zákonnosti a nezbytnosti šetření provedenou *ex post facto*. Nicméně i zde musejí existovat záruky toho, že tato kontrola bude účinná, zejména že se dotčené osoby mohou domoci po skutkové i právní stránce účinné soudní kontroly předmětného opatření a jeho průběhu s tím, že pokud již došlo k postupu, který byl posléze soudem kvalifikován jako nesprávný, opravný prostředek či opravné prostředky, které jsou k dispozici, musí dotčené osobě umožnit dosáhnout odpovídající nápravy. V této souvislosti Soud vyzdvihl naléhavost splnění těchto podmínek v projednávané věci, neboť před tímto šetřením nebylo v žádném okamžiku upřesněno, jaké konkrétní dokumenty týkající se správního řízení měl Úřad podle svých předpokladů v obchodních prostorách první stěžovatelky nalézt.

56. Na základě zhodnocení právních nástrojů, jejich povahy, efektivity a použitelnosti, které by připadaly v úvahu a které první stěžovatelka mohla využít za účelem podrobení jí vytýkaného šetření kontrole nezávislého soudního orgánu, jakož i na základě zhodnocení řízení ve věcech, v nichž stěžovatelka na svoji obranu podala správní žalobu (tj. řízení o pokutě uložené podle ustanovení § 22 zákona o ochraně hospodářské soutěže a řízení ve věci samé o tom, zda došlo k porušení hmotněprávních pravidel hospodářské soutěže), dospěl Soud k závěru, že jednak žádné z těchto dvou řízení se vskutku přímo netýkalo řádného průběhu samotného šetření, jednak neexistoval jiný (samostatný) opravný prostředek, kterým by bylo možno průběh šetření napadnout, v důsledku čehož nebyl výkon pravomoci Úřadu posoudit vhodnost, délku a rozsah šetření předmětem žádného soudního přezkumu. ESLP na tomto místě odmítl úvahy Nejvyššího správního soudu o možnosti využít jako procesní prostředek obrany proti samotnému místnímu šetření žalobu proti nezákonnému zásahu dle § 82 soudního řádu správního, protože za okolností projednávané věci by totiž tato žaloba bývala byla neúspěšná, a to buď z důvodu, že by byla nesplňovala podmínku, že musí směřovat proti zásahu, který trvá nebo u něhož hrozí jeho opakování (tato podmínka byla zrušena novelizací zákona k 1. 1. 2012), nebo z toho důvodu, že má podpurný charakter ve vztahu k žalobě podle ustanovení § 65 s. ř. s., kterou stěžovatelka podala, aby napadla rozhodnutí o pokutě. Všechny tyto skutečnosti tedy vedly Soud k závěru, že soudní kontrola *ex post facto*, jak byla provedena v projednávané věci, neposkytovala první

stěžovatelce dostatek záruk proti svévoli, a zásah do jejích práv tedy nelze považovat za přiměřený sledovanému legitimnímu cíli, protože Soud vyslovil porušení článku 8 Úmluvy.

57. S ohledem na to, co uvedl k článku 8 Úmluvy, zaujal ESLP názor, že nebylo třeba v projednávané věci zkoumat, zda též došlo k porušení ustanovení čl. 13 Úmluvy. K dalším, stěžovatelkou proklamovaným porušením Úmluvy (čl. 6 odst. 1, čl. 14 ve spojení s čl. 8 a čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě) Soud uvedl, že námitku porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy a zčásti i námitku porušení čl. 14 ve spojení s čl. 8 Úmluvy je nutné odmítnout pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy podle čl. 35 odst. 1 a 4 Úmluvy. Část argumentace stran porušení čl. 14 ve spojení s čl. 8 shledal Soud zjevně neopodstatněnou, protože v okamžiku šetření, které proběhlo v obchodních prostorách první stěžovatelky dne 19. 11. 2003, neexistoval žádný rozdíl v zacházení mezi právníckými osobami, u nichž proběhla tato prohlídka podle trestního řádu, a těmi, u nichž bylo provedeno šetření podle zákona o ochraně hospodářské soutěže. K tvrzenému porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (formulované ve vztahu k samotnému uložení pokuty) Soud poznamenal, že předmětný zásah je odůvodněný s ohledem na odstavec druhý článku 1 Protokolu č. 1, který výslovně zakotvuje výjimku týkající se placení daní a jiných poplatků nebo pokut. Dále dodal, že ačkoliv byla první stěžovatelce uložena pokuta v maximální možné výši, její obrat byl mnohonásobně vyšší, a sama stěžovatelka ani netvrdila, že se jednalo o „extrémní“ břemeno, a nebylo rovněž sporu o tom, že úhrada pokuty neměla na její činnost vliv. Tuto námitku Soud podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy pro zjevnou neopodstatněnost odmítl.

V.d

58. Ústavní soud se následně v důsledku rozhodnutí ESLP zabýval tím, zda a jak se porušení článku 8 Úmluvy promítne do nyní posuzované věci. Dospěl k závěru, že dosavadní nemožnost první stěžovatelky efektivně brojit proti postupu Úřadu v rámci místního šetření provedeného v jejích obchodních prostorách ve světle judikatury Ústavního soudu týkající se procesní použitelnosti důkazů získaných v rozporu se zákonem, a tím spíše v rozporu s ústavním pořádkem, ve svém důsledku nutně vede ke zpochybnění rozhodnutí ve věci samé, tedy závěru o tom, zda se první stěžovatelka (a potažmo i zbývající dvě stěžovatelky – viz níže) dopustila vytýkaného protisoutěžního jednání nebo nikoli. Ústavní soud v řadě svých rozhodnutí, vztahujících se primárně (nikoli ovšem výlučně) k požadavkům kladeným na trestní proces, ustáleně judikuje, že důkazy získané, a tudíž posléze použité v rozporu s procesními předpisy, o kterých platí, že pokud důkaz nebyl získán co do jednotlivých dílčích komponentů (fází) procesu dokazování procesně přípustným způsobem, musí být soudem *a limine* vyloučen z předmětu úvah směřujících ke zjištění skutkového základu věci (srov. kupř. nálezh sp. zn. IV. ÚS 1235/09 ze dne 14. 7. 2010, N 144/58 SbNU 207).

59. V nyní projednávané věci však nebyla otázka procesní použitelnosti vůbec řešena, neboť s ohledem na závěry vyslovené ESLP v předmětném rozsudku řízení před správními soudy, vyvolaná stěžovatelkami, necítila na tuto dílčí, leč klíčovou problematiku, neboť se soustředila na jiné aspekty celé kauzy. Místní šetření jako zásah do práv stěžovatelek tak nebylo předmětem přezkumu žádného nezávislého orgánu. Evropský soud pro lidská práva se ani samotným zásahem (co do jeho vlastního průběhu, trvání atd.), ani procesní použitelností důkazů na jeho základě zajištěných přirozeně nezabýval. Namísto toho koncentroval svoji pozornost na absenci efektivní

soudní kontroly zásahu v době jeho provedení. Nelze ovšem přehlédnout úvahy ESLP o tom, že oznámení o provedení místního šetření v obchodních prostorách první stěžovatelky dle Soudu pouze stručně zmiňovalo předmět správního řízení a blíže nevymezovalo skutečnosti ani důkazy, na nichž se zakládají domněnky o protisoutěžním jednání, nicméně vlastního hodnocení se zdržel (srov. bod 85 rozsudku). Nelze tedy zcela přisvědčit vývodům Úřadu o tom, že ESLP nedovodil porušení čl. 8 Úmluvy proto, že by samotná prohlídka obchodních prostor spojená se zajištěním důkazního materiálu byla provedena v rozporu s čl. 8 Úmluvy, neboť nebyla nařízena vnitrostátním soudem, resp. z toho důvodu, že vyrozumění o zahájení řízení neobsahovalo dostatečný popis relevantních skutečností. Úřadu ovšem je třeba dát za pravdu v tom, že Soud skutečně hodnocení zásahu jako takové neprovedl, nýbrž že výše uvedené úvahy o formě a obsahu předmětného oznámení vedly Soud k ještě většímu důrazu na potřebu existence účinné soudní kontroly.

60. Neměla-li ovšem první stěžovatelka (a tím ani druhá a třetí stěžovatelka) možnost účinné procesní obrany přímo proti naříkanému zásahu Úřadu, stěžít lze nyní pokládat realizované místní šetření bez dalšího za (*lato sensu*) spravedlivé. Rozhodně přitom není možné vycházet z presumpce správnosti, resp. ústavní konformity daného zásahu, jak snad předpokládá Úřad, za situace, kdy subjekt, vůči němuž zásah směřoval, namítá porušení řady svých práv, ale nemůže se žádným účinným prostředkem domoci autoritativního přezkumu, tj. kdy existuje střet mezi oběma stranami o povaze sporného zásahu, avšak tento střet dosud nebyl efektivně řešen nezávislým orgánem soudního typu, jelikož, jak Ústavní soud uvedl v plenárním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09 ze dne 8. 6. 2010 (č. 219/2010 Sb.; N 121/57 SbNU 495), na který stěžovatelky též odkazují, „[t]o vše může vést k legitimním pochybám stran jejich nestrannosti (resp. jejího zdání) při posuzování střetu základních práv a svobod osob s veřejným zájmem“ (bod 26).

61. Absenci efektivní soudní kontroly je možno porovnat například se situací, kdy policejní orgán uskuteční domovní prohlídku, avšak poruší přitom procesní předpis tím, že tato prohlídka nebude nařízena soudcem. V takovém případě se realizace prohlídky ocitá v přímém rozporu s literou zákona. V situaci nyní řešené Ústavním soudem sice nejde o přímý rozpor s literou zákona, ale o střet s požadavky vyplývajícími z ústavního pořádku, který založila „pouhá“ absence účinné soudní kontroly. *Expressis verbis*, i v případě místního šetření prováděného u první stěžovatelky bylo zapotřebí ingerence nezávislého soudního orgánu, jež ovšem tehdy dle názoru ESLP v právním řádu v rozporu s Úmluvou scházela. Výsledek je nicméně v obou případech stejný, a sice skutečnost, že scházela nezávislá kontrola zásahu do základních práv ze strany orgánu veřejné moci. Neobstojí tudíž domněnka Úřadu o tom, že pokud ESLP neshledal porušení čl. 8 Úmluvy dostatečně závažným pro přiznání náhrady nemajetkové nebo hmotné újmy, lze si jen obtížně představit, že by jeho důsledkem mohlo být vyloučení důkazů protiprávního jednání stěžovatelek, které byly Úřadem v průběhu prohlídky získány.

62. Úřad uznává, že k porušení Úmluvy došlo tím, že se soudní přezkum nezaměřil na případnou svévoli v jeho postupu (str. 6 bod 3 vyjádření Úřadu), tedy vlastně připouští, že ke svévoli obecně mohlo dojít. Je však pevně přesvědčen, že sám fakticky při provádění místního šetření nic neporušil a (zřejmě) nepostupoval svévolně, když ESLP nic takového netvrdí. Proto „odmítá závěr o absolutní nepoužitelnosti veškerých důkazů získaných v rámci předmětného místního šetření“ (ibidem). Sama skutečnost, že Evropský soud pro lidská práva se k otázce průběhu a postupu Úřadu při provádění

místního šetření v obchodních prostorách první stěžovatelky nevyjádřil, tedy nekonstatoval svévolný či naopak správný postup Úřadu, ještě neznamená, že ke svévoli nemohlo dojít. To však z podstaty věci tehdy nebylo lze zjistit, neboť žádnými ve smyslu judikatury ESLP odpovídajícími právními instrumenty stěžovatelky nedisponovaly. Nemožnost tohoto zjištění se ovšem z výše vyložených důvodů nemůže projevit jinak než nutností celou věc znovu přehodnotit. Tento závěr je třeba v plném rozsahu vztáhnout též na místní šetření prováděná u zbývajících dvou stěžovatelek, když absence účinné soudní kontroly se samozřejmě dotkla i jich, což ostatně ani Úřad nepopírá.

V.e

63. Ústavní soud se tedy musel zabývat otázkou procesní použitelnosti důkazního materiálu, získaného na základě Úřadem uskutečněných místních šetření v obchodních prostorách stěžovatelek. V tomto ohledu panují mezi stěžovatelkami a Úřadem rovněž zásadní neshody. Zatímco Úřad ve svém vyjádření k ústavním stížnostem a jejím doplňkům konstatoval, že i po případném vyloučení údajně nezákonných důkazů získaných v rámci místního šetření by bylo nutné konstatovat, že Úřad nashromáždil dostatečné množství důkazů k prokázání viny účastníků řízení. V této souvislosti uvedl, že se jedná zejména o důkazy získané v rámci předběžného šetření vyžádané Úřadem od maloobchodních prodejen, informace získané z místního šetření dne 17. 12. 2003 v hotelu Zlatá Praha, důkazy získané na základě ústního jednání s účastníky řízení dne 15. 12. 2003 a důkazy vyvozené z jimi předaných podkladů, důkazy zjištěné z výpovědí svědků a důkazy získané z ústního jednání se zástupci vybraných odběratelů pekárenských výrobků. K tomu Úřad poznamenal, že pokud jde o důkazy získané z místního šetření ze dne 19. 11. 2003 v provozovně první stěžovatelky, prvostupňové rozhodnutí Úřadu výslovně odkazuje na jediný e-mail ze dne 17. 7. 2003. Na základě toho má Úřad za to, že i po případném vyloučení důkazu z místního šetření v provozovně první stěžovatelky by byl dostatek usvědčujících důkazů, na jehož základě by Úřad mohl dospět k závěru o vině všech účastníků řízení.

64. Naproti tomu stěžovatelky oponují tím, že spáchání správního deliktu stěžovatelkami a uložení mnohamilionové pokuty bylo postaveno prakticky výlučně právě na důkazech získaných v průběhu místních šetření, o čemž dle nich svědčí odůvodnění rozkladového rozhodnutí předsedy Úřadu, který v něm uvedl, že správní spis obsahuje podklady, o které je možné opřít závěr o předchozím sladování záměru účastníků řízení, přičemž většinou jde o podklady získané při místním šetření, což ve svých vyjádřeních podrobněji rozvedly.

65. Ústavní soud je nucen přisvědčit argumentům stěžovatelek v tom směru, že rozhodnutí předsedy Úřadu skutečně klade zásadní důraz na důkazní materiál opatřený během místních šetření realizovaných v provozovnách, resp. obchodních prostorách stěžovatelek, když v bodě 151 (v oddílu „*Vlastní posouzení věci*“ na str. 35) stojí, že „*[v]šechny tyto důkazy jsou detailně popsány v prvním prvostupňovém rozhodnutí, na které tak v této souvislosti odkazují. Pro přehlednost však krátce zmíním ty nejdůležitější. Většinou jde o podklady získané při místním šetření, když k tomuto šetření není nutný předchozí souhlas soudu, jak namítají účastníci řízení v žalobách ke krajskému soudu či společnost Delta ve svém vyjádření ze dne 27. 1. 2009, tudíž jde o důkazy získané v souladu se zákonem, což jsem již uvedl výše. Ostatně ani další důkazní prostředky založené ve správním spise jsem neshledal nezákonnými*“. Odtud je zcela

zřejmý akcent na důkazy získané během místních šetření, když sám předseda Úřadu je pokládá za „ty nejdůležitější“. Bez povšimnutí nelze ponechat ani sled důkazů, kdy rozhodnutí předsedy Úřadu na prvním místě zmiňuje zápis z porady generálního ředitele třetí stěžovatelky, který byl získán na základě místního šetření a jehož postavení v celém řetězci důkazů pokládá předseda Úřadu za primární (srov. dikci „*Na prvním místě je nutné uvést zápis...*“ – bod 152). Zpochybněním těchto důkazů následkem absence účinné soudní kontroly z celého řetězce důkazů tak má současně nutně za následek i zpochybnění konkrétních úvah, které Úřad vedly k závěru o vině stěžovatelek, a tedy i ze spáchání jimi daného správního deliktu.

66. V této souvislosti je však nutno připomenout, že řízení před Ústavním soudem o ústavní stížnosti již není pokračováním původního řízení před správními soudy, nýbrž samostatným specializovaným řízením, jehož předmětem je v posuzované věci přezkum napadených soudních rozhodnutí toliko v rovině porušení základních práv či svobod zaručených ústavním pořádkem. Ústavní soud ve své ustálené judikatuře zcela zřetelně akcentuje doktrínu minimalizace zásahů do činnosti orgánů veřejné moci, která je odrazem skutečnosti, že Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů (čl. 83 Ústavy). Proto mu nepřísluší zasahovat do ústavně vymezené pravomoci jiných subjektů veřejné moci, pokud jejich činností nedošlo k zásahu do ústavně zaručených základních práv a svobod, a to i v případě, že by na konkrétní podobu ochrany práv zakotvených v podústavních předpisech měl jiný názor. Ústavní soud dále ve své rozhodovací praxi vyložil, za jakých podmínek má nesprávná aplikace či interpretace podústavního práva za následek porušení základních práv a svobod. Jedním z těchto případů jsou případy interpretace právních norem, která se jeví v daných souvislostech svévolnou [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2519/07 ze dne 23. ledna 2008 (N 19/48 SbNU 205)].

67. V nyní souzené věci to především znamená, že Ústavní soud nemůže sám přezkoumat Úřadem realizovaná místní šetření z hlediska jejich přiměřenosti. Nemůže provádět důkazy a hodnotit jejich váhu, význam apod., tudíž nemůže autoritativně konstatovat, že vyloučením části (byť i podstatné) důkazního materiálu následkem jeho procesní nepoužitelnosti došlo k tomu, že stěžovatelky již nelze uznat vinnými ze spáchání správního deliktu. Anebo naopak, že i navzdory této výluce rozhodnutí předsedy Úřadu ob stojí, neboť vina stěžovatelek se bezpečně podává ze zbývajících důkazů. To přísluší výlučně správním soudům, které v rámci stěžovatelkami podaných správních žalob mohou takové zhodnocení provést a jsou k tomu také daleko lépe vybaveny i povolány. Ústavní soud by si vlastním hodnocením, a tudíž de facto rozhodnutím ve věci samé, sám nepřípustně aтраhoval pravomoci, které mu nebyly svěřeny ani Ústavou ani zákonem.

68. Kasací rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2012 se věc vrací do stádia řízení o kasačních stížnostech stěžovatelek před tímto soudem. Ve světle nosných závěrů daného rozsudku Evropského soudu pro lidská práva bude úkolem Nejvyššího správního soudu zhodnotit, zda lze, byť i dodatečně, v rámci stěžovatelkami zahájeného řízení před správními soudy, napravit původní nedostatek soudního příkazu k prohlídce soudním přezkumem zákonnosti a nezbytnosti šetření provedeným *ex post facto*, tj. zda je možné dodatečně posoudit výkon pravomoci Úřadu co do vhodnosti, délky a rozsahu provedených místních šetření, a tím popřípadě i zhojit dosud vážnou vadu procesní nepoužitelnosti důkazů na jejich základě opatřených.

69. Nedostatek soudního přezkumu přiměřenosti místního šetření způsobil porušení práva stěžovatelek na respektování soukromého a rodinného života chráněné čl. 8 Úmluvy. Ústavní soud proto přistoupil dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu ke zrušení stěžovaných soudních rozhodnutí. Při opětovném projednání a rozhodnutí v posuzované věci jsou správní soudy vázány právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky).

P o u ě n í: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 9. února 2016

David Uhlíř
předseda senátu